

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 17340 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: Det nye hedenskap i det III rike — Kimer i klokke — Norvegia Catholica — En konversjonshistorie — Hospitalet på Hønefoss — Ferming i Bergen — Bokanmeldelse — Oprop til ungdommen — Takk —

Det nye hedenskap i det III rike.

Av. A. J. Lutz O. P.

Under titelen: «På vei mot hedenskapet» har dr. Kristian Schjelderup (på Aschehougs Forlag) utgitt en rekke betraktninger over den religiøse situasjon i Tyskland slik som den utformer sig under påvirkning av nasjonalsocialismen og av den såkaldte «tyske tro». Denne tyske eller nordiske tro, vil være en religion som skal tilfredsstillende den germanske rases religiøse trang på en måte som stemmer overens med dens egenart, med de instinkter og de krav som ligger i det tyske blod. «Rase», «Blod og jord» er jo i det 3die Rike blitt erklært for den egentlige verdimåler for politikk, moral og religion. Derfor skal landet heller ikke lenger tåle en «artfremd» religion som kristendommen med dens jødiske preg. «Jeg tror på mennesket, den stormektige herre over alle ting og makter på jord. Jeg tror på tyskeren, Guds elskede annen sønn, sin egen herre, som blev undfanget under Nordens himmel, født mellem Alperne og havet, pint under papister og mammonister . . . opfor til Eckeharts, Bachs og Goethes åndelige verden» o. s. v. Denne trosbekjennelse skal tre istedenfor den apostoliske. Den gjengir imidlertid ikke meget mer enn grunnstemningen i den nye tro. Dens teologer, Hauer, Bergman o. a. kunde ikke tross all deres uvilje mot dogmatisering, la være å gi sine disipler nærmere beskjed om de spørsmål som stiller sig for alle religiøse menneskers samvittighet. Fremforalt: «Hvad er Gud?»

Det nordiske instinkt svarer at Gud ikke kan være et vesen utenfor mennesket, ikke «en transcendent, oververdlig personlighet som fra evighet til evighet har sin tilværelse i sig selv, uavhengig av verden» o. s. v. Guddommen kan ikke tenkes anderledes enn organisk iboende i verden. Dette gudsbegrep vil man finne allerede hos den middelalderske dominikanermunk, mester Eckehart. Tvers igjennem dogmenes tykke hegn skal denne geniale ånd ha oplevet guddommen som identisk med menneskets eget vesen; og i et kunstsprog så storartet

som selve Goethes skal han ha vidnet om denne tro. Eckehart går for å være stamfaren til det nye hedenskap.

Den Eckehartbegeistring som har grepet det 3. Rikes ungdom, efter at Rosenbergs «Mythus» er blitt dens troskilde, får en til å smile. Den minner meget om den Ossianbegeistring, som på den unge Goethes tid hadde fått tak i den tyske litteraturverden. En vakker dag kom der budskap fra Skotland at den gamle gaeliske bardes poesi endelig var funnet igjen. Der utkom nogen sanger, som blev mottatt med henrykkelse. En forsvunnen verden dukket frem igjen. Selv Goethe lot sig føre bak lyset (cf. «Werther»). Det hele var nemlig en mystifikasjon av en skolemester etsteds i Skotland som vandt sig en formue ved å lage ossianske heltesanger på grunnlag av gamle eventyr. Eckehart deler Ossians skjebne. Under navnet av «Eckehartsk» mystikk fremsetter Rosenberg o. a. for de tyske gymnasiaster en svulstig fraseologi som skal inneholde deres forfedres ophøiede gudside og gjøre det av med apostlenes forkynnelse. Men det hele er, om ikke nettop mystifikasjon, iethvert fall ikke mystikk. Saken er nemlig den at den «nordiske tros» tilhengere er totalt ukjent med den middelalderske filosofi og teologi som Eckeharts lære bunder i. Han er en dyp religiøs natur, en mystiker av rang, men han er på samme tid en skolastiker fra den dekadente tid. Han bolttrer sig i en romantisk-dialektiske spissfindtligheter og i paradoksale uttrykksformer. Men hans teologiske idéer og skildringen av den mystiske gudsoplevelse er de samme hos ham som hos de tidligere teologer, bortsett fra nogen setninger som hvis de tas bokstavelig er heretiske, men som efter mesterens egen erklæring nettop ikke må tas bokstavelige.

Et annet spørsmål det religiøse menneske stiller er: hvad er mennesket? Den «tyske tro» vil heller ikke her anerkjenne kristendommens svar — rette sagt den lære man tillegger kristendommen. Ti

det viser sig at det man forkaster er i første rekke Luthers lære om den tilbunds fordærvede natur, og den trellbundne vilje. Men det man setter i stedet står i like så skarp motsetning til Evangeliet. Her er det ikke menneskelig fordervethet som roper om nåde . . . Her er ingen omvendelse nødvendig i betydning av en plutselig forvandling og skapelse av et helt nytt liv som før ikke var der. For «det guddommelige liv» er i mennesket selv. Derfor avviser man også konsekvent enhver lære om religiøs formidling . . . (side 112 flg) «Kort og fyndig har Mathilde Ludendorff formulert kravet slik: Det gjelder ikke forløsning ved Kristus, men forløsning fra Kristus» (side 38). «I motsetning til den kristne syndepessimisme står troen på viljens makt, troen på egen makt og styrke» (side 114).

Endelig er det et tredje spørsmål som reiser sig for det religiøse menneske, nemlig om verdens og livets sammenheng med guddommen. Den «tyske tro» oppfatter kristendommen som en virkelighetsfjern religion, helt rettet mot det hinsidige. For en kristen skal «hele det naturlige liv i siste grunn være forbannet av Gud, ikke bare kjærlighetslivet som i sig selv ansees for syndig, også arbeidet med dets slit og møie . . .» (side 108). «Helt anderledes i den tyske religion. Her er fromheten dennesidighets fromhet . . . å leve religiøst vil si å leve ekte . . . Ekte det vil sig tro mot livets egne iboende lover, i pakt med det folk og det samfund en selv er en del av . . . Her blir overalt verden anskuet som «Guds legeme, verdensaltet som en stor organisme, gjennemtrent av det ene, evige liv» (s. 108 flg.).

Sammen med de germanske forfedres religiøse idéer kommer også deres symboler og religiøse ritusser til ære igjen. Dåpen blir erstattet med «den hellige flamme» som tennes i offerskålen. Istedenfor de bibelske undere skal barna lære nordiske eventyr. Julaften er blitt til «Balders lysfødsel», Kristi himmelfartsdag til «Tors hammer-henting» o. s. v. Man valfarter ikke lenger til kristne helligdommer, men til de hedenske forfedres kultsteder.

Likeoverfor dette nye hedenskap står det tyske folk skilt i to leire. På den ene side står katolikene hånd i hånd med de protestanter som ennå tror på Evangeliets overnaturlige åpenbaring, på Jesu guddom og frelsende nåde. På den annen side står vill-ledte katolikker og protestanter som av mer eller mindre rene motiver går med på kompromisser med den nordiske tro. Mens de «tyske hedninger» håner og hater Jesus som jøde, hevder de «tyske kristne» at han slett ikke var jøde, men arier og at han ikke bør gjøres ansvarlig for de idéer som «rabineren Paulus» og de andre jødiske disipler skal ha innsmuglet i kristendommen.

Den «tyske tro», slik som dr. Schjelderup beskriver den efter en mengde vidnesbyrd og i overensstemmelse med beretninger fra andre hold, betyr en sterk religiøs og moralsk tilbakegang. Den er for det første en gudsfornektelse. Ti med alle vakre fraser om «det guddommelige inni oss» o. s. v. byr den oss ikke mer enn pantheismens fantasibilleder

hvor det guddommelige og det menneskelige, det evige og det forkrenkelige flyter over i hverandre, visjoner hvor all sund tenkning, all fromhet, og både Guds og menneskets personlighet går under i en tåke. Den påstår nok at «religionen hviler på overbevisningen om en høiere, alt bærende virkelighet». Men hvordan kan denne virkelighet være evig og alt bærende og på samme tid være organisk iboende i verden? Metafysisk, det vil si for den sunde tenkning som går til bunns i tingenes dypeste realitet, er dette en verre selvmotsigelse enn om man påstod at dagen er det samme som natten. Det er absolutt uriktig at troen på en personlig og transcendent guddom «løser oss ut av livssammenheng». Tvertimot! Denne tro, og den alene, viser oss tilværelsens dype sammenheng med en evig Urgrunn, hvor all virkelighet har sin kilde. (Cf. A. J. Lutz: «Den katolske religion», 3. kapitel, «Falske guder»).

Mennesket går det ikke bedre enn Gud i den «nordiske tro». Den forakter menneskets åndelige natur med dens primat over det fysiske og med dens krav på å være universel, altså hevet over nasjonale innsnevring. Intelligens og fri vilje blir erstattet med raseinstinktet. Visstnok heter det at folket skal opdrages til heroisme. Men med heroisme mener man ikke den kraftutfoldelse som høiner sjelelivet over alle lavere impulser og over egoismen. Tvertom er det heroiske sinnelag bare en høyspenning av den fysiske energi og av det «ariske instinkt», og målet for denne heroisme er å føre folket til makt og ære. «Ånden» med sine universelt menneskelige verdier blir bannlyst. De nasjonale særinteresser blir «guddommelige». Derfor er også rasens impulser hevet over all moral. «Et herrefolk som det ariske avveier ikke objektivt om noe er godt eller ondt, sannhet eller løgn — alene nytteeffekten er avgjørende for spørsmålet om dets handlinger skal være tillatt eller ikke». (s. 27).

(Forts.)

Kimer I klokker.

Årets julehefte er nettop utkommet. Da den egentlige anmeldelse vil komme senere, skal det nu kun nevnes at det bl. a. inneholder en artikkel av Sigrid Undset samt dikt av mgr. Kjellstrup og Lars Eskeland. Heftet er særlig rikt illustrert, dels med fotografier dels med tegninger bl. a. av Gösta af Geijerstam, som også har skrevet et lite stykke, og av den unge Bergens-kunstner Hans Huszar. Heftet koster bare 2 kroner. Det kan kjøpes i bokhandlene eller bestilles i St. Olavs forlag.

Norvegia Catholica.

«Norvegia Catholica mot dette mål vi stevner» — det kan ikke nektes at denne linje av vår skjønne foreningssang i øieblikket må sies å ha en særdeles aktuell klang, eftersom vi befinner oss på en ferd langs kysten fra Kristiansand til Bergen — en ferd hvis eneste formål er å besøke de steder, som har hørt røsten som kaldte fra Norges fortid og vært den lydig. Og den første stasjon på denne pilgrimsgang — forresten en uriktig betegnelse, da rutebil og jernbane og dampskib vel neppe kan kalles g a n g a r t e r — er altså St. Svituns stad,

Stavanger.

Høit over alle hustakene har St. Franciskus-Xaversøstrene opslått sitt domicil. Sitt store vakre hospital har de lagt slik, at lys og luft har fri og uhindret adgang overalt. Varmt og godt er det å komme innenfor dets murer og bli mottatt av moder Zita og alle hennes døtres kjærlige omsorg. Uvilkårlig tenker man: «Og når de er slik mot en frisk, hvorledes må de da ikke være mot dem, som har «lægedom behov» og virkelig trenger dem?»

Ja, våre ordenssøtre! I Norvegia Catholicas historie representerer de en innsats, hvis verdi ikke lar sig fastslå så lett — vi fikk et annet bevis på dette ved å få et innblikk i søster Xaverias arbeid her som foreningssøster, organist og leder av sangkoret. Men dette er en annen historie, som Kipling sier. La oss nu først ta et overblikk over selve Stavanger, før vi fordyper oss i alt det som er målet for vårt opphold her.

Undres på om det ikke er gått de fleste trosfeller som det gikk oss, da vi for første gang i vårt liv stod inne i Stavanger domkirke: de er også blitt overveldet av en uendelig vemodsfølelse. Ti som få andre steder taler Norges store fortid her — her møter vi virkeliggjørelsen av evangeliets ord: «Ti, hvis disse tier, da vil stenene tale». Kristi disiplers rettmessige efterfølgere er blitt tvungne til tausket her — men hver sten i murene taler! Det klinger fra hver hvelving, hver eneste pillar — det roper gjennom alle linjer, alle forhold, at d e n n e k a t e d r a l er reist som en Guds b o l i g her på jorden. Alle disse stener taler sin dystre tale om de stakkels villedede hender som tok Tabernaklet ned fra altret, slukket den evige lampe, fjernet skriftestolens velsignelse fra menneskene og berøvet presten offer-tjenestens hellighet og derved skapte splid i religiøse sinn. Må det ikke gjøre en vemodig å lytte til denne tale? Og må vi ikke bli fylt av en uendelig medlidenhet med alle de generasjoner, som siden da har måttet savne og undvære Kristi e g e t nær-
vær her? Svitunssalmens ord blir våre tanker:

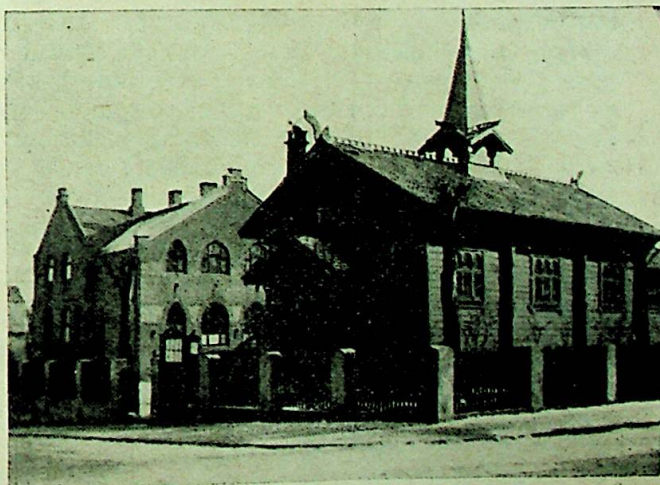
«Be for vårt folk at det igjen forlanger den kristentro man engang fra oss stjal, du store vernehelgen for Stavanger, og for dets gamle stolte katedral.»

Vi går for å be — vi går takknemlig fordi vi dog her i Stavanger k a n gå til St. Svituns kirke — vår e g e n lille kirke, som ligger rett overfor hospitalet ved siden av prestegården med foreningslokalet. En ganske visst beskjedne stavkirke, men ren i sine linjer og vakker i sine farvenyanser. Kun så altfor liten! Vi ser det ved søndagens høimesse, hvor de tilstedeværende står tett pakket sammen og dog rekker mengden ut i forrummet og ned av trappen — vi hører det av sogneprest v a n d e r B u r g og alle dem i menigheten som vi snakker med. Men som den er, er den vakker — særlig legger man merke til billedet over Maria-alteret, «Maria av den stedseværende hjelp», en gave fra biskop Mangers da han forlot denne sin gamle menighet for å bli vår felles overhyrde. Nu er hans hoiærverdighet på besøk her igjen og derfor blev

søndag den 3. november

en festdag i Stavanger. Allerede ved menighetsmessen kl. 8¼ om morgenen, som biskoppen celebrerte, var kirken fylt og mange — ja, næsten alle mottok den hellige kommunion av sin forhenværende sjelesørgers hånd. Men hadde kirken vært fylt da, så var den som sagt overfylt ved høimessen, hvorunder biskopen selv vilde holde dagens preken. Deilig klang søstrenes kor supplert av medlemmer av menigheten og ledsaget av søster Xaverias skjønne orgelspill.

Så besteg hans hoiærverdighet prekestolen og skildret for den grepne forsamling de helliges salighet i himmelen, idet han samtidig manende la oss alle på sinne å huske i vårt daglige liv, at alle har vi samme mål og samme mening med vårt liv, som disse der nu skuer Gud — og alle k a n vi nå dette mål, om vi bare vil strebe efter ene å gjøre Guds vilje og aldri søke vår egen ære. Dagliglivets ukronede helgener var utallige som himlens stjerner

Stavangers katolske kirke og prestegård.

St. Fransiskus Hospital i Stavanger.

og blandt dem var også vår plass, og vårt livs mening var å søke, finne og utfylle denne plass.

Ved levittandakten om kvelden talte en annen av menighetens forhenværende sogneprester, pastor Ugen. Om «bønnen for de døde» lød hans alvorlige, inntrengende ord — til trøst og eftertanke for de levende. Biskoppen meddelte derpå den sakramentale velsignelse.

Så samledes menigheten med sin nuværende og sine forhenværende sogneprester til en festaften i det gjennemhyggelige foreningslokale. Fra første stund av var det en familiefest, hvor selv den langveisfarende blev tatt imot som om han var kommet hjem til sine egne. Den hele fest var båret av varme, vennlighet, ja godhet — og sogneprestens tale understreket dette. Biskopen talte også ord til denne sin gamle menighet, som sent vil gå den av minne — også andre hadde ordet. «St. Olav»s redaksjon er selvfølgelig særlig glad for de varme ord, som sognepresten la inn for bladet, idet han appellerte til alle i menigheten og pointerte, at bladet både trengte og fortjente støtte — hvad også biskop Mangers sterkt fremhevet.

Man fikk inntrykk av et ualmindelig godt katolsk foreningsliv — et inntrykk som blev bekreftet og forsterket ved kvinneforeningens symøte neste kveld, hvor også vi hadde anledning til å være tilstede. Hver uke møtes menighetens damer for å sy til sin årlige og meget innbringende basar — og det var imponerende å overvære denne første aften efter siste basar, hvor alle de mange arbeider til neste basar skulde fordeles. Damene kappedes om å få sig det største og vanskeligste arbeid tildelt, mens søster Xaveria fant allting frem, formidlet, ombyttet og var den stillfarende, men faste støtte. Og over hele kvelden hvilte et særlig preg som skilte den ut fra andre lignende, men ikke-katolske for-

samlinger av kvinner. Man følte at disse damer forenedes av et helligere bånd enn tidens forgjengelige interesser kan gi: det var den store felles kjærlighet til Kirkens sak i almindelighet og sin egen sognekirkes sak i særdeleshed, som bandt dem sammen, og ikke minst det mål som nu efter Kristiansand-ferden stod som det neste å nå i menighetens historie: et nytt, stort Guds hus, verdig den voksende menighets trang til rummeligere forhold, og bedre svarende til våre dagers begreper om en katolsk kirkes stil og majestetiske høihet enn det nuværende. Ti også for vår tids katolisisme blir nu stavkirkene for små — utviklingen går i den samme retning som den gikk i Moderkirkens første dager her hjemme. Alt dette blev med iver drøftet, og det sier sig selv at det forhøiet aftenens glede, at såvel hans høiærverdighet som sognepresten og pastor Ugen bæret foreningen med sitt nærvær en del av kvelden.

En liten samtale med sognepresten.

Som man vil vite er sogneprest van der Burg forfatter av de to skattede publikasjoner om «Barneåpen» og «Det bibelske Skriftemål», Vi spør ham om han er fornøid med den mottagelse som hans bøker har fått.

«De har ikke fått noen bedre mottagelse enn andre katolske publikasjoner og De vet hvad det vil si: bokhandlerne vil ikke føre dem og avisene vil ikke anmelde dem. Eller om de omtaler dem, så gjør de det på en måte forfatteren og vår sak ikke kan være tjent med».

«Har sognepresten personlig erfaring for dette?»

«Man har i allfall misforstått min siste bok om «Det bibelske Skriftemål» derhen at dens hovedformål skulde være å angripe «Oxfordgruppen». Dette er selvfølgelig en helt feilaktig opfatning. Da «Oxfords» syn på syndserkjennelse gjorde denne aktuell, førte læren om velsignelse ved «sharing» meget feilsyn og villfarelse med sig, og jeg fant det da opportunt å sette op mot dette Moderkirkens lære om skriftemålsinstitusjonen, idet jeg pekte på bibelens og tradisjonens hele mektige kildemateriale. Men av bokens 87 sider handler bare de siste 6 direkte om Oxford — altså et forsvinnende antall i forhold til hovedtemaet: å fremstille alt om skriftemålet så tilgjengelig som mulig for alle dem, hvis samvittighet er blitt berørt og som søker å komme til sannhets erkjennelse».

«Tillater sognepresten at vi gjengir Deres ord i «St. Olav»?»

«Ja — jeg vil sette pris på å få dette presisert».

Vi lover det og fra den stille, enkle og bokfylte prestegårds titalende interiør begir vi oss nu atter over gaten, ti vi skal nu med moder Zita foreta en «befaring» av

Gjensidige

Norges eldste livsforsikrings-
og livrenteselskap
Stiftet 1847.

St. Fransiskus-Hospitalet.

Hospitalet er bygget i 1902, ombygget og utvidet i 1916, og i 1931 kjøpte søstrene den store nabovilla og innredet den med kapell, taleværelse,

to sykestuer nedenunder og søsterhjem ovenpå. Ialt har hospitalet 40 senger og 15 søstre. Ved en overbygget gang er villaen forbundet med selve hospitalet og midt i denne gang står et stort harmonium. Her samles søstrene hver søndag ettermiddag, og mens dørene lukkes op til sykestuene synger de rene, klare stemmer fred og glede inn i alle sinn. Vi hører at hele uken igjennem gleder de syke sig til denne stund.

Fra selve hospitalets vestibyle går en bred trapp op til øverste etasje. På første avsats bærer den en vakker St. Josefsstatue — på annen en St. Fransiskus, begge omgitt av blomster og grønne planter. Skjønt det er i november blomstrer der ennå et rosenflor i søstrenes have. Moder viser oss nu de tre operasjonsrum, steriliseringsrummet, de lyse rummelige sykeværelser, de fleste med fire senger — apropos: ganske ualmindelig gode senger å hvile i! Badrum, høifjellssol, diatermi, anretninger i hver etasje — alt er perfekt. I underste etasje hersker kjøkkensøstrene over et utstrakt domene, hvis oppbevaringsrum viser forutseenhet og utnyttelse av alle årstidens produkter, så man best og billigst kan holde det hele, store maskineri i gang.

Og overalt svever den milde kjærlige St. Fransiskus-ånd som gjennentrenger disse søstre slik at som en patient sa til mig: «Et opphold her er tross all legemlig lidelse, et godt og velsignet minne for livet!»

Gode ord å høre for oss som er disse flinke, flittige, offervillige søstres trofeller!

Dog — nu begynner aftenstellet og vår tid i Stavanger synger også på sitt siste vers. Et nytt mål vinker: et nytt stykke Norvegia Catholica: Haudgesund.

Stavanger domkirke.

Men der er alltid «et stykke av døden i hvert farvel» — det er ikke lett å si farvel etter disse deilige dager her i denne by. Da ringer St. Svituns klokke Angelus — og da dens klang er forstummet klinger fra domkirkens store klokkespill en rekke skjønne salmemelodier inn til oss — mange av dem er felles eie. Det faller så naturlig å la sine tanker atter iklæ sig St. Svitunssalmens ord og be for søstrene og menigheten her:

«Din forbønn følge dine trosbuds virke,
så splidens slange får sitt banesår.
Da skal i Norge ved sin gamle kirke
den gode hyrde samle sine får».

E. D.-V.

En Konversjonshistorie.

Av Paul Claudel.

Paul Claudel er Frankrikes ambassadør i Bryssel og er en kjent dikter og forfatter. Han var en lang tid fransk minister i København.

Jeg er født den 6. august 1868 og min konversjon fant sted den 25. desember 1886, da jeg altså var 18 år gammel. Men på det tidspunkt var min karakter allerede temmelig utviklet. Min familie kan såvel på fedrene som på mødrenes side se tilbake på en rekke troende generasjoner som endog har skjenket Kirken flere prester. Men allikevel var begge mine foreldre helt indifferente og fjernet sig efter sin bosettelse i Paris mer og mer fra troen. Først hadde jeg dog hatt en god første høitidelig kommunion — men for mig som for så mange andre gutter kom den til å betegne på engang høidepunktet og slutten av min religiøse praksis.

Jeg fikk min første oppdragelse og undervisning av en privatlærer, kom så i provinsens kommunale skole

og endelig i lyceet Louis-Le-Grand. Efter å være kommet inn på det siste sted mistet jeg helt min tro som syntes mig å være i motstrid med det astronomiske verdensbilled(!) Lesningen av Renans «Jesu liv» gav mig nye grunner for å skifte overbevisning og dessuten både opmuntret og lettet mine omgivelser hele denne forandrede innstilling. Det var jo midt i de sørgelig navnkundige «80-årene» hvor hele den naturalistiske litteratur blomstret frem. Materialismens overherredømme syntes å være grunnfestet og alle som hadde noe navn i kunsten, videnenskap og litteratur var ateistiske. Alle århundredets såkalte store menn hadde i særdeleshet utmerket sig ved sin fiendtlige holdning overfor Kirken. Renan angav tonen. Det var han som presiderte ved lyceets prisutdeling, det år jeg sluttet skolen, og jeg mottok en premie av hans hånd.

I mitt attende år hadde jeg altså den samme tro som de fleste av denne tids såkaldte dannede. Jeg

næret ingen idéer i retning av at der eksisterte noe individuelt og konkret — men antok helt og fullt monismens og mekanismens hypoteser i hele deres kalle hårdhet. Jeg trodde at alt var underkastet «lover»: at verden bestod av en nådeløs sammenkjedning av årsak og virkning som videnskapen etterhvert vilde klarlegge helt. Men aif sammen forekom mig kjedelig og trist. Kants «plikt-idéer» kunde jeg ikke fordøie — og forøvrig førte jeg et umoralsk liv og blev mer og mer grepet av fortvilelse. Min bestefars død — jeg så ham i månedsvis pines av en mavekreftslidelse — hadde inngitt mig en dyp skrekk og tanken på døden forlot mig aldri. Jeg hadde fullstendig glemt all religion og befant mig egentlig i den henseende på samme uvitenhetsstade som en vill.

Den første stråle av sannheten oplyste min sjel da jeg stiftet bekjentskap med en stor dikters bøker — det var Arthur Rimbaud og jeg skylder ham evig takknemlighet for den betydning han hadde for min tankes utvikling. Det blev en opplevelse for mig først å lese «Illuminations» og noen måneder senere: «Une Saison en Enfer». Disse bøker slo en revne i muren til materialismens fengsel som jeg befant mig i og gav mig et levende og næsten fysisk inntrykk av det overnaturlige. Men min sjels fortvilelse og dødlignende tilstand forblev uforandret.

Slik var altså det ulykkelige unge menneske som den 25. desember 1886 begav sig til Notre-Damekirken i Paris for der å overvære julenatt-messen. Jeg var den gang nettop begynt min løpebane som skribent og jeg tenkte at de katolske ceremonier kunde skaffe mig et nytt litterært virkemiddel og bli stoff for min dekadente penn. I denne sinnstilstand bivånet jeg, trykket på alle sider av menneskemengden, med høist tvilsom glede den høimesse som blev celebrert. Etterpå kom jeg igjen til Vesper — jeg hadde ærlig talt ikke annet å ta mig til. Korguttene i sine hvite drakter og elevene i det lille Seminar de Saint-Nicolas du Chardonnet assisterte og holdt da jeg kom inn på å avsyngte en sang som jeg senere hørte hadde vært Magnifikat. Jeg stod op midt i menneskemengden ved de to pillarer ved koroppgangen til høire for sakristiet.

Så skjedde det som siden har behersket hele mitt liv. Mitt hjerte blev plutselig grepet og jeg trodde. Jeg trodde med en slik hengivende kraft, med en slik intensitet, med så mektig overbevisning, med en slik all tvil utelukkende sikkerhet at alle bøker, alle forstandsmessige tankeoverveielser, alle et bevegte livs omvekslinger siden hverken har formådd å rokke min tro eller — for å si sannheten som den er — overhodet kunde berøre den. Som en utsigelig og ubeskrivelig åpenbaring hadde jeg plutselig fått en følelse av uskyld, av Guds evige barndom. Jeg forsøkte — som jeg hadde opøvet mig i å rekonstruere de minutter, som fulgte etter dette usedvanlige øieblikk, i min erindring og fant følgende opplevelselementer som imidlertid bare er som en eneste lysstråle — et eneste

våpen som det guddommelige forsyn betjente sig av for å nå frem til et stakkels fortvilet barns hjerte og åpne det for sig: «Hvor er dog de mennesker lykkelige som tror! — Sett at alt dette var sant? Det er sant! — Gud eksisterer, han er til! — Han er en eller annen, et likeså personlig vesen som jeg! — Han elsker mig, han kaller på mig!» Gråt og hulken holdt på å overmanne mig og de blide toner av «Adeste» forhøiet min bevegelse.

Det var en velgjørende sinnsbevegelse — men dog blev den snart blandet med en følelse av forferdelse. Ti min filosofiske innstilling var ikke berørt av den. Gud hadde ringeaktende latt den forbli som den var — den katolske religion syntes jeg fremdeles bare var en samling absurde anekdoter — jeg hadde stadig den samme antipati mot prestene og legfolket som næsten grenset til hat og motbydelighet. Mine meninger og min erkjennelse blev stående som før og jeg så ikke noe galt i dette. Men der var altså skjedd det at jeg selv var revet ut fra dem. Et nytt fryktinngydende vesen med forferdende krav på den unge kunstner og menneske, som jeg var, hadde åpenbart sig og jeg kunde ikke få det til å passe sammen med noe i mine omgivelser. Jeg kan kun sammenligne min tilstands fullstendige omveltning med et menneskes som man plutselig rev ut av hans eget skinn for å putte ham inn i et fremmed legeme og anbringe ham midt i en ukjent verden. Alt det som var sant var nettop det som stod min smak og mine meninger fjernest, men som jeg nu skulde rette mig etter. Akk! Det skulde ikke skje uten i det minste et forsøk på å gjøre motstand!

Og denne motstand varte hele fire år. Jeg tør nok si at jeg forsvarte mig godt, og at kampen var lojal og omspennende. Intet blev forsømt. Jeg benyttet alle midler til motstand og jeg måtte slippe det ene våpen etter det annet fordi de viste sig ubrukbare. Det var den store krise for hele min tilværelse — den tankenes dødsstrid om hvilken Arthur Rimbaud skriver: «I den åndelige kamp går det like så brutalt til som i et slag mellom mennesker. Lange natt! Størket blod kleber til mitt ansikt!» Unge mennesker som så lettvindt opgir sin tro vet ikke hvad det koster å vinne den tilbake og med hvilken pine den må betales! Tanken om helvete og også tanken på all den skjønnhet og alle de gleder som det forekom mig jeg måtte ofre ved å vende tilbake til sannheten, var det som især holdt mig tilbake. Men samme aften som jeg hadde hatt den minneverdige dag i Notre Dame og var gått tilbake til min bopel gjennom de regnvåte gater, som nu syntes mig helt fremmede, hadde jeg slått op i en protestantisk bibel som en tysk venninde engang hadde forært min søster Camilla. For første gang hadde jeg da hørt tone den ubøielige og dog behagelige stemme som siden uophørlig klang i mitt hjerte. Jeg kjente kun Jesu historie gjennom Renan og på grunn av denne bedragers vidnesbyrd visste jeg ikke engang at Kristus hadde kalt sig

Guds sønn. Ethvert ord, enhver linje stemplet med majestetisk enkelhet alle apostatens skamløse løgne og åpnet mine øine. Det var sant og jeg bekjente med hovedsmannen: Ja, Jesus var Guds sønn. Blandt mange andre vendte han sig nu til mig, til Paul, og lovet mig sin kjærlighet. Men samtidig lot han mig ingen annen utvei åpen enn fordømmelsen, hvis jeg ikke fulgte ham. Akk! Jeg behøvet ingen forklaring på hvad helvete er — jeg hadde jo, for å tale med Rimbaud, tilbragt min tid der. De få timer hadde vært tilstrekkelig til å vise mig at helvete er overalt hvor Kristus ikke er. Hvad kom den øvrige verden mig ved i sammenligning med denne nye vidunderlige tilværelse som nu var blitt åpenbart for mig?

Således talte det nye menneske i mig — men det gamle gjorde all mulig motstand og vilde ikke overgi sig til det nye liv, som åpnet sig for det. Skal jeg tilstå det? I grunnen var menneskefrykt den sterkeste følelse som la hindringer i veien for en åpen bekjennelse av min overbevisning. Den tanke å skulle vise alle min omvendelse, å skulle forklare mine foreldre at jeg aktet å overholde fredagen, selv å skulle bekjenne sig å være en av de så forhånte katolikker fikk den kolde sved til å bryte frem og vakte en øieblikkelig uvilje mot den vold som var øvet mot mig. Men jeg merket en fast hånd over mig.

Jeg kjente ingen prest — jeg hadde ingen katolsk venn. Religionsstudiet var blitt min alt overskyggende interesse. Men noe var merkelig: evnen til å dikte og min sjels opvåknen gikk hånd i hånd og avsvakket mine fordommer og barnaktige engstelser. På den tid skrev jeg de første scener i mine dramaer «Tête d'Or» og «La Ville». Skjønt jeg ennu holdt mig borte fra Sakramentene, tok jeg dog del i det kirkelige liv — jeg åndet fritt og innsuget dette liv gjennom alle mine porer. De bøker som i denne tid hjalp mig best, var først og fremst Pascals «Pensées», en uuttømmelig kilde for alle søkende — dernæst «Elévations sur les Mystères» og «Méditations sur les Evangiles» av Bossuet samt hans andre filosofiske avhandlinger, Dantes diktning og A. K. Emmerichs vidunderlige beretning. Aristoteles Metaphysik hadde rensert min ånd og innført mig i den sanne forstands rike. «Kristi efterfølgelse» tilhørte en sfære som var altfor op høiet for mig og dens første to bøker forekom mig skrekkelig hårde.

Men Kirken var og blev den store bok som blev slått op for mig og i hvilken jeg søkte min meste belæring. Lovet være alltid denne store majestetiske mor — av henne har jeg lært alt. Jeg var den gang like så uvitende i religion som man kan være i buddisme — og se! Det hellige drama utfoldet sig for mig med en velde som overtraff alle mine forventninger. Dette var ikke andaktsbøkernes dårlige sprog! Det var den dypeste og mest storslåtte poesi, den største gave som noengang var gitt et menneskelig vesen. Jeg kunde ikke se mig mett på den hellige Messes skuespill og enhver av prestenes

bevegelser preget sig dypt i mitt sinn. Lesningen av Rekvieemessen, julenattsmessen, Langfredagens ceremonier, «Exultet»s ophøiede sang, ved siden av hvilken alle Sofokles' og Pindars diktninger forekom mig flate. Alt dette fylte mig med respekt, glede, takknemlighet, anger og tilbedelse. Mer og mer bant den tanke sig veien til mitt hjerte at også kunst og poesi kunde være himmelske ting og at kjødelige forlystelser så langt fra å fremme dem, tvertom var skadelige. Hvor jeg misundte de lykkelige kristne som jeg så kommunisere! Jeg selv våget neppe å blande mig med dem som Langfredag kysset krucifikset.

Men årene gikk og stillingen blev uutholdelig. Jeg bad i stillhet og under tårer til Gud, men turde dog ikke åpne min munn. Imidlertid blev efterhvert som dagene gikk, mine innvendinger svakere og Guds fordring på mig sterkere. Akk, hvor godt kjente jeg ham i disse øieblikk og hvor tungt hans hånd hvilte på mine skuldre! Hvor skulde jeg finne mot til å vedbli min motstand! I det tredje år leste jeg Baudelaires «Ecrits Posthumes» og så hvorledes den dikter, som jeg satte høiest av alle franske skribenter, i sine siste leveår hadde gjenfunnet troen og avfunnet sig med de samme engstelser og samvittighetsnag som jeg hadde nu. Jeg tok mot til mig og gikk en eftermiddag inn i skriftestol i min sognekirke, St. Metardus. De minutter jeg ventet på presten er de bitreste jeg har opplevet. Der kom en gammel mann som syntes mig svært lite grepet av min historie, som forekom mig selv så interessant. Han talte til mig — til min store ergrelse! — om «erindringene fra min første hellige kommunion» og befalte mig før jeg kunde mota absolusjon å underrette min familie om min konversjon. Jeg må innrømme at jeg idag ikke synes at det var uriktig av ham! Men den gang forlot jeg ydmyket og rasende skriftestolen og kom først tilbake året efter som følge av den sterkeste indre trang og ubønnhørlig drevet frem til den siste konsekvens. I den samme kirke fant jeg nu en ung medlidende broderlig prest, Abbé Ménard, som mottok min syndsbejennelse, og senere den hellige og ærverdige abbé Villaume, som blev min åndelige veileder og elskede far — han er nu i himmelen og jeg merker stadig hans beskyttelse. Jeg mottok min annen hellige Kommunion juledag, den 25. desember 1890 i Notre-Dame.

Hospitalet på Hønefoss.

Innvielsen av det nye hospital på Hønefoss er nu fastsatt til søndag 17. november. Den vil bli foretatt av hs. høierverdighet biskop Mangers, assistert av St. Fransiskus-Xaversøstrenes direktør, monsignore Snoeys.

Ferming i Bergen.

Siste søndag har hs. høierverdighet biskopen holdt Ferming i St. Paulskirken i Bergen. Nærmere referat samt reisebrev fra Bergen av «St. Olav»s redaksjonssekretær, fru E. Dithmer-Vanberg, vil komme i et av de første nummer av «St. Olav».

Bokanmeldelse.

J. B. Chautard O. C. R.: **SJÆLEN I APOSTOLATET.** (Pauluskredsens skrifter, København).

Pauluskredsen sender ut sine større og mindre skrifter med en slik fart og presisjon at det ikke faller lett for anmelderne å holde sig à jour. Det er således beklagelig at denne anmeldelse kommer først nu, ti oversettelsen av Dom. Chautards berømte bok: «L'âme de tout apostolat» til nordisk språk er såpass av en begivenhet at den fortjente straks å bli kjent.

Det er en menneskealder siden den høit ansette, nu nettop avdøde, abbed av Trappistabbediet Sept-Fons skrev denne bok som siden er kommet i stadig nye utgaver og flere oversettelser. Oversettelsen til dansk er besørget av hoffdame Augusta Utke Ramsing. Den er ganske utmerket.

Bokens hensikt er å fremholde at det kristne apostolat må ha som uundværlig grunnlag et gjenneført, opriktig og personlig religiøst liv. Hvis dette grunnlag svikter, da vil apostolatet komme på avveie og bli uten varig, reell virkning. Det har vært forfatterens mening å minne alle som virker i apostolatets tjeneste — lægfolk såvel som prester — om denne store fundamentale sannhet, som det er så lett å tape av syne i det daglige arbeids kav og jag. Hertil kommer at det fra slutten av forrige århundre viste sig en tendens til å legge ensidig vekt på den ytre virksomhet, det aktive liv. Dette fikk navnet «Amerikanismen» og selv om Kirken offisielt advarte mot den fare tendensen innebar, vedblev den dog å true den apostoliske virksomhet og er vel stadig en fristelse for all slags kristelig aksjon. Man vil ofre sig for Kirkens sak, bli «alt for alle», men det må ikke skje på bekostning av ens eget personlige religiøse liv. Og Dom. Chautard forkynner overbevisende klart og kraftig at det kan heller ikke la sig gjennomføre å bli en apostel, hvis man ikke først og fremst gjennom bønn og betraktning selv lever i inderlig samfund med Gud. At dette må være sjelen i alt sant apostolat, det fremgår — som forfatteren viser — også tydelig både av Skriften og av Kirkens tradisjon. Og det er en kjent sak at denne grunnleggende sannhet helt igjennem behersker den katolske presteutdannelse. Men det er av stor betydning at også alle som virker i legapostolatet og i den katolske aksjon tilegner sig denne lære og betrakter sitt eget religiøse liv som den absolutte forutsetning for sin virksomhet.

Det er derfor i høi grad å ønske at alle de som er aktive i våre foreninger — det være sig St. Olavsforbund, N. K. K. F. eller menighetenes lokale foreninger — vilde ikke bare lese denne lille bok, men meditere den, bruke den, så dens lære kommer til å prege hele deres aktivitet i Kirkens tjeneste. Boken koster bare 85 øre og kan bestilles gjennom St. Olavs forlag.

H. J. I.

Oprop til ungdommen.

Hvor lenge er det siden vi feiret vår siste ungdomsdag i Oslo?

Hele to år! Det er altfor lenge. Vi trenger til å samles omkring våre felles idealer.

«Av bedrift som ei fornyes føres rust på folkeviljen.

Evig ung må æren være».

I enheten ligger vår kraft. Og begeistring skal det også til.

Derfor: Fremad til vår ungdomsdag den 24. november!

En slik ungdomsdag vekker solidaritetsfølelse.

En slik ungdomsdag vekker begeistring.

Alle må være med, ingen tør glimre ved sitt fravær!

Alle, det er: O. K. Y. og St. Olavs og St. Halvards gutteforeninger.

Programmet bekjentgjøres senere, men det blir strålende.

«Vi vil tenne sangens bauner

Og vår ungdom stå om luen

så det lyser langt av landet».

Vi vil føre kraft til andre!

D. Boers O. F. M.,

fung. direktør for O. K. Y.

T a k k.

Til den strålende og uforglemmelige vigsling av vår nye St. Ansgars kirke er det strømmet inn såvel på selve festdagen som de påfølgende dager så mange lykkønskningstelegrammer og -brever fra prester, ordenssøstre og legfolk at jeg trenger adskillig tid til å få takket hver enkelt. La mig derfor gjennom disse linjer få uttale en hjertelig foreløpig takk både på min menighets og egne vegne til alle som har gledet oss ved sin deltagelse, sine lykkønskninger og sine bønner. En særlig takk til de trosfeller som kom til Kristiansand for ved sitt nærvær å kaste glans over festen. Blandt disse kjære gjester må jeg især be Vår Frues kirkekor i Porsgrunn og medlemmene av Oslo Katolske Ynglingeforening motta en varm takk fra oss alle. Vi vil aldri glemme hvad de gjorde for oss.

K. Kjelstrup, sogneprest.

T a k k.

O. K. Y. tillater sig gjennom «St. Olav»s spalter å rette en hjertelig takk til alle som har bidratt til at turen til Kr.sand er blitt et uforglemmelig minne for oss alle. En spesiell takk til mgr. Kjelstrup og St. Josephssøstrene med moder Laurentia i spissen.

Wilfred Fiala.

Egil Olafsen.

Alfred Taxt.

Ignas Fiala.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri. Telefon 10 877. Oslo.